

نقش و جایگاه دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در فرآیند دادرسی

مؤلفین

بهزاد ثابتی پور کرمانی

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی

دکتر معین صباحی گراغانی

عضو هیات علمی دانشگاه

دکتر علی رضایی

مشاور حقه و مستشار حمایت حقوقی ایثارگران

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

سرنامه	:	ثابتی پور کرمانی، بهزاد ۱۳۷۵ -
عنوان قراردادی	:	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	نقش و جایگاه دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در فرایند دادرسی / تألیف بهزاد ثابتی پور کرمانی، معین صباحی گراغانی، سرهنگ علی رضایی.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۸۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	دفتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران
موضوع	:	آیین دادرسی - ایران
موضوع	:	Procedure (Law) -- Iran
شناسه افزوده	:	صباحی گراغانی، معین
شناسه افزوده	:	رضایی، علی، ۱۳۵۴ -
رده بندی کنگره	:	۸۶۴۸.۱۴
رده بندی دیویی	:	۳۴۶/۵۵۰۲۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۸۵۱۲

انتشارات قانون یار

نقش و جایگاه دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در فرایند دادرسی

تألیف: بهزاد ثابتی پور کرمانی - دکتر معین صباحی گراغانی - سرهنگ علی رضایی
ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۴۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۸۰-۱

مرکز پخش قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۹۵۱۹ ۶۶۹۷۹۵۲۶

پیشگفتار

به نام آن که هستی نام از او یافت فلک جنبش زمین ارام از او یافت

در این کتاب به نقش و جایگاه دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در فرایند دادرسی پرداخته شده است و در جهت ارائه ضوابطی در تشخیص دعاوی قابل پیگیری توسط این دفاتر کاربرد دارد جایگاه قانونی این دفاتر مطابق ماده ۲۰۳ قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و همچنین براساس بند ۱۱ سیاست های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران می باشد و به منظور تسریع در رسیدگی پرونده های ایثارگران تشکیل شده است.

هدف اصلی تالیف این کتاب شناخت و بررسی وظایف و نقش دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در دادرسی میباشد و در آن زمینه تحولاتی نیز صورت گرفته که بیان می شود و آنها مورد ارزیابی و تحلیل قرار می گیرند و همچنین سعی گردیده است تا شناختی از این دفاتر ارائه گردد تا نواقص عملی آن تبیین گردد و به تبع آن در صورت امکان پیشنهاداتی در جهت رفع نواقص ارائه شود.

در طرح تدوین این کتاب ابتدا به جمع آوری مطالب اولیه پرداخته شد و پس از گردآوری مطالب مباحث مربوطه با هریک از همکاران مورد بررسی اصلاح و ویراسته شد و پس از بررسی قرار گرفت تا در حد امکان از خطا و اضافات غیر لازم و نواقص احتمالی خالی باشد در همین راستا از دکتر ایوب احمدپور و استاد معزز جناب آقای کیاسروش و جناب آقای درویشی و همچنین از همکاران محترم آقایان شریفی، عامری و کاظمی و خانم ها کرمی، صابر و فروتن نیز کمال تشکر را دارم.

در این مقام بر خود فرض میدانیم از جناب آقای دکتر اسدی و انتشارات قانون یار که زمینه چاپ این اثر فراهم آوردند کمال تشکر را دارم همچنین از جناب آقای رضا خواجه ریاست محترم دفتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران استان کرمان و جناب آقای احد شجاعی معاونت نیروی انسانی پایگاه بسیج سید الشهداء کرمان نیز صمیمانه تشکر مینمایم.

در پایان، این نکته ضروری است که به رغم کوشش بسیار نگارش حاضر خالی از اشکال و کاستی نبوده و تذکر لعزش ها و خطاها از سوی خوانندگان نکته سنج و ارباب فضل و معرفت موجب کمال امتنان خواهد بود.

انه ولی التوفیق

مهرماه ۱۳۹۸

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۷
فصل اول.....	۲۵
مفاهیم و جایگاه دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران.....	۲۵
مبحث اول - تعاریف و مفاهیم.....	۲۵
گفتار اول - تعاریف.....	۲۵
بند اول - ایثارگران.....	۲۵
بند دوم - دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران.....	۲۷
بند سوم - کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی قضایی ایثارگران.....	۲۸
بند چهارم - دادرسی.....	۲۹
گفتار دوم - مفاهیم مرتبط.....	۳۱
بند اول - وکالت.....	۳۱
بند دوم - نمایندگی حقوقی.....	۳۲
گفتار سوم - ماهیت حقوقی روابط دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران، با کارشناسان، دادگاه و ایثارگران.....	۳۳
بند اول - ماهیت حقوقی رابطه‌ی دفاتر حمایت حقوقی و قضایی با کارشناسان.....	۳۴
بند دوم - ماهیت حقوقی رابطه‌ی دفاتر حمایت حقوقی و قضایی با ایثارگران.....	۳۵
بند چهارم - ماهیت حقوقی رابطه‌ی کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی و قضایی با دادگاه ها.....	۳۸
گفتار چهارم - دفاتر حمایت از منظر ریاست محترم قوه قضائیه (حضرت آیه الله هاشمی شاهرودی (رحمه اله).....	۳۹
مبحث دوم - جایگاه، عملکرد و منابع دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران.....	۴۷
گفتار اول - مبانی، منابع و اهداف تشکیل دفاتر حمایت حقوقی قضایی ایثارگران.....	۴۷

بند اول - مبانی دفتر حمایت	۴۷
بند دوم - منابع دفتر حمایت	۴۹
بند سوم - اهداف تشکیل دفتر حمایت	۵۱
گفتار دوم - ساختار و تشکیلات	۵۲
بند اول - کلیات و افراد مشمول	۵۲
بند دوم - نحوه فعالیت دفتر	۵۳
بند سوم - محل استقرار و نحوه ارتباط	۵۴
گفتار سوم - سازمان دفتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران	۵۴
بند اول - جایگاه آئینی دفتر	۵۵
بند دوم - شرایط کارشناسان دفتر	۵۵
بند سوم - قلمرو دادرسی در خصوص کارشناسان دفتر حمایت	۶۳
فصل دوم	۶۹
نقش، ماهیت و مسئولیت های کارشناسان دفتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران	۶۹
مبحث اول - تبیین ماهیت و قلمرو کارشناسان دفتر حمایت	۶۹
گفتار اول - مفهوم نمایندگی و اقسام آن	۶۹
بند اول - عناصر نمایندگی	۷۰
بند دوم - انواع نمایندگی	۷۲
گفتار دوم - مفهوم وکالت و اقسام آن	۷۲
بند اول - عناصر وکالت	۷۳
بند دوم - انواع وکالت	۷۴
گفتار سوم - ماهیت وکالت کارشناسان دفتر در مراجع	۷۸
بند اول - نحوه احراز سمت و ایراد سمت	۷۸
بند دوم - تعدد کارشناسان دفتر و فرد متقاضی در مراجع	۷۹
بند سوم - معرفی توأم کارشناس این دفتر با وکیل دادگستری	۸۱
بند چهارم - نحوه ابطال تمیز دادرسی توسط کارشناسان این دفتر	۸۲

بند پنجم - محکومیت محکوم علیه به پرداخت حق الوکاله کارشناس دفاتر	۸۳
بند ششم - طرق مرتفع شدن رابطه کارشناس با موکل (فرد مشمول)	۸۳
بند اول - نحوه تشکیل پرونده	۸۷
بند دوم - نحوه پیگیری	۸۸
مبحث سوم - اختیارات و تعهدات کارشناسان دفاتر	۹۰
گفتار اول - اختیارات کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی قضایی ایثارگران	۹۰
بند اول - انجام اقدامات لازم و آگاهی از آخرین وضعیت پروندهی متقاضی	۹۲
بند دوم - انجام مکاتبات لازم و تنظیم و ارسال دادخواست و لوائح به عنوان وکیل متقاضی	۹۳
بند سوم - شرکت دادرسی و با سایر جلسات متشکل در رابطه با پرونده	۹۴
بند چهارم - انجام مونه اقدام ضروری در جهت حسن اجرای وظایف محوله	۹۴
گفتار دوم - بررسی ماده ۴۵ ق.آ.د.م و ماده ۳۶ ق.آ.د.م	۹۴
بند اول - موارد مجاز به استناد وکالت	۹۵
بند دوم - موارد ممنوع به اخذ وکالت	۱۰۱
گفتار سوم - تعهدات کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران	۱۰۱
بند اول - ارائه مشاوره حقوقی	۱۰۴
بند دوم - قبول وکالت در پیگیری دعاوی و شکایات مطروحه از طرف آنها	۱۰۵
بند سوم - ارشاد قضایی	۱۰۵
بند چهارم - انجام اقدامات لازم جهت تسریع در رسیدگی به پرونده های مطروحه	۱۰۶
بند پنجم - انجام کلیه وظایف مقرر در ماده ۴ قانون حمایت قضایی ایثارگران در مورد افراد موضوع	۱۰۷
بند ششم - کمک به مراجع قضایی در تشخیص افسار افراد معسر موضوع این آیین نامه از قبیل ارائه مدارک حقوق و اسناد اموال و املاک آنها	۱۰۸
بند هفتم - انجام اقدامات لازم برای استفاده ی افراد موضوع این آیین نامه از امتیازات و تسهیلات قانونی	۱۰۸
بند هشتم - تعهد به حفظ اسرار موکل	۱۰۹

بند نهم - تعهد به رعایت مصلحت موکل	۱۱۰
گفتار چهارم - تعهدات افراد مشمول دفاتر حمایت حقوقی و قضایی	۱۱۰
مبحث چهارم - مسئولیتهای کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی قضایی ایثارگران	۱۱۰
گفتار اول - مسئولیت انتظامی کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران	۱۱۳
گفتار دوم - مسئولیت مدنی کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران	۱۱۴
گفتار سوم - مسئولیت کیفری کارشناسان دفاتر حمایت حقوقی قضایی ایثارگران	۱۱۶
فصل ۱۰م -	۱۱۹
برگزیده ای از آرای دادگاه	۱۱۹
مبحث اول - برگزیده ای از آراء اخذ شده توسط کارشناسان دفاتر حمایت	۱۱۹
بند اول - آرای حقوقی	۱۱۹
فصل چهارم	۱۳۷
پیشنهادهات و خلاصه مطالب	۱۳۷
مبحث اول - پیشنهادهات	۱۳۷
مبحث دوم - خلاصه مطالب	۱۳۸
منابع و مآخذ	۱۵۴
ضمائم	۱۵۸
ضمیمه شماره ۱	۱۵۸
ضمیمه شماره ۲	۱۶۲
ضمیمه شماره ۳	۱۶۸

دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران در سال ۱۳۶۵ مقارن با دوران دفاع مقدس تأسیس گردید و هدف از تشکیل این نهاد، حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران و رزمندگانی که به دلیل درگیری با مسائل جنگ مانند حضور در جبهه های نبرد و یا مجروحیت جنگی قادر به طرح دعاوی یا دفاع در مراجع قضایی نبودند و به این دلیل زمینه تضییع حقوق این قشر موثر جامعه فراهم نیامد که این امر با جایگاه ایثارگران و شأن مجاهدان فی سبیل الله منافات داشت علی هذا و بود نهادی با ماهیت دفاتر حمایت که در غیاب رزمندگان و ایثارگران با معرفی کارشناسان حقوق که با حکم قانون در جایگاه وکیل شناخته شده اند امری منطقی و لازم الاجرا بوده که این جریدر حمایتی با همان ساز و کار اداری و قانونی خود پس از پایان جنگ تحمیلی تا به امروز نیز تداوم یافته که فارغ از آثار مطلوب تأسیس این نهاد به بررسی برخی از شبهات و برداشتهای پیرامون حیطه وصیف دفاتر حمایت می پردازیم.

طبق آئین نامه اجرایی ماده ۲۰۳ قانون استندامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب مجلس شورای اسلامی و بند ب ماده ۳ آئین نامه اجرا و ماده مذکور و ماده ۴ قانون حمایت قضایی از بسیج و تبصره های ۱ و ۲ ماده ۱۷ آئین نامه اجرایی ان، دفاتر حمایت نسبت به مشمولین خود در صورت مراجعه به دفاتر حمایت مستقر در مجتمعه های قضایی دادگستری های سراسر کشور و در خواست مساعدت حقوقی، اقدام به ارائه مشاوره و مساعدت قضایی و یا معرفی نماینده به عنوان وکیل جهت حضور در محاکم قضایی مینماید.

دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران که در این رساله گاهها به نام مختصر دفاتر حمایت عنوان خواهند شد، به عنوان نهادی است که کارشناسانی را که مستقر در آن هستند، را جهت

وکالت از ایثارگران، جانبازان و خانواده های معظم شهداء به دادگاه و حضور در دادرسی معرفی می نماید. در این پژوهش به نوع رابطه حقوقی بین ایثارگران و خانواده های معظم شهداء با کارشناسان دفاتر حمایت و همچنین رابطه حقوقی ایثارگران با دفاتر حمایت و نوع رابطه حقوقی کارشناسان دفاتر حمایت با این دفاتر پرداخته خواهد شد. این که آیا کارشناسان دفاتر حمایت وکیل محسوب میشوند یا نه بلکه دفاتر حمایت به عنوان شخص حقوقی وکیل ایثارگر محسوب می شوند و این شخص حقوقی نماینده ای از جانب خود جهت حضور در دادرسی معرفی می کند. هر کدام از این موارد دارای آثار و تبعات خاص خود می باشد. چنانچه کارشناسان وکلای ایثارگر باشند دارای تمامی اختیارات همچون وکیل دادگستری می باشد در حالی که اگر دفاتر حمایت وکیل محسوب شوند کارشناسان این دفاتر نماینده دفاتر جهت حضور در دادرسی باشند تضییع تفاوت است. در این پژوهش به تبیین نوع این روابط پرداخته خواهد شد.

در باب اختیارات و تعهدات باید متذکر شد که این موارد بسیار نزدیک به هم می باشند و در عمل تفکیک آنها بسیار دشوار می باشد. در خصوص اختیارات باید گفت اموری مورد توجه می باشد که کارشناسان دفاتر حمایت ممنوعیتی در انجام آنها نداشته باشند و در اعمال و یا عدم اعمال آنها باید معیار مصلحت موکل مورد توجه قرار گیرد. در خصوص تعهدات نیز باید گفت که منظور از آنها در واقع وظایف و تکالیف کارشناسان می باشد در اموری که تحت عنوان اختیارات و تعهدات بررسی می گردند مواد ۳۵ و ۳۶ ق.آ.د.م و ۳ و ۱۷.م. ۲۰۳ق.اس.پ می باشد. در باب مسئولیتی که از تخلفات کارشناسان دفاتر حمایت ناشی می شود باید گفت که قانون و مقرره خاصی در باب تخلفات در نظر گرفته نشده است. بنابراین از آنجایی که کارشناسان این دفاتر به عنوان وکیل در پرونده حضور پیدا می کنند مسئولیت آنان

نیز تابع قواعد عام و کالت می باشد. حال بعضاً شاهد برخی توقعات نامتعارف از سوی تعداد قلیلی از مشمولین حمایتی می باشیم که فاقد وجاهت قانونی می باشد از جمله انتظار نفوذ در پرونده و تاثیرگذاری بر روی پرونده خارج از چارچوب که با اصول مسلم قانونی و جایگاه والای ایثارگری در تضاد می باشد. گاهی نیز درخواست مساعدت حمایت دفاتر ایثارگران فقط صرفاً جهت استفاده از عنوان بسیج و دفتر حمایت ایثارگران می باشد که به زعم این افراد، وجود کالت این دفاتر و عنوان بسیج و سپاه در پرونده می تواند سیر قضایی پرونده را به نفع آنها سوق دهد که در این مورد نیز باید اشاره نمود که نه دفاتر حمایت دنبال چنین مفهومی می باشد نه مراجع قضایی تحت تاثیر از این ذهنیت واهی قرار می گیرند. عده ایی افراد سودجو نیز دفاتر محلی را دست مایه پیگیری امورات مدنی و روزمره خود تلقی نموده و با پرونده سازبهای مکرر در ادارات نیروی انسانی و زمانی دفاتر حمایت میاشند با این تصور که ماهیت تشکیل این دفاتر پیگیری مشخص پرونده های معوقه، فعلی و آتی یک نفر خاص می باشد که این مسئله نیز با حجم پربرده های ورودی و مراجعه کنندگان کثیر این دفاتر سازگاری ندارد. علاوه بر موارد مشابه دیگرانی نیز در نهایت چنین ارزیابی کرد که این شبهات چه حاصل عمد و غرض و چه ثمره سهو و نا آگاهی نسبت به قوانین باشد. نتیجه ی عدم اطلاع رسانی و آگاه سازی صحیح و مناسب نسبت به مراجعه کنندگان، توجیه و توضیح ناکافی مراجعه کنندگان در بدو مراجعه می باشد که خود مستلزم تدوین ضوابط و قوانین تکمیلی می باشد. همانگونه که بیان گردید تشکیل و تأسیس دفتر حمایت از حقوق ایثارگران و جانبازان براساس مصوبات شورای عالی پشتیبانی جنگ در سال ۱۳۶۵ و به ویژه با توجه مصوبات مورخ ۶۵/۴/۲۲ و ۶۵/۷/۲۷ و نیز بخشنامه صادر از سوی شورای عالی قضایی سابق در اجرای مصوبات فوق الذکر بوده است پس پایان جنگ تحمیلی نیز فعالیت این دفاتر کما

فی السابق ادامه داشته و در این راستا بخشنامه های متعددی در خصوص لزوم ادامه فعالیت و همکاری با این دفاتر و نیز معتبر بودن بخشنامه های صادره پیش توسط قوه قضاییه صادر گردید که میتوان به بخشنامه به شماره م/۷۳/۵۷۷ مورخ ۱۳۶۹/۴/۶ از سوی ریاست محترم وقت قوه قضاییه اشاره نمود. متعاقب آن و جهت رفع شبهات و ابهامات ایجاد شده به لحاظ توقف جنگ تحلیلی و برخی شرایط و مقتضیات زمانی و از طرفی ضرورت تثبیت جایگاه این دفاتر و تجهیز آن، اینکه عده ای به استناد اینکه بخشنامه، ناقص قانون نیست معتقد به فقدان جایگاه قانونی برای دفاتر حمایت بودند که در نهایت موضوع فعالیت این دفاتر در ماده ۲۰۳ قانون مقررات استخدامی میان اسد'اران انقلاب مصوب ۱۳۷۰ مجلس شورای اسلامی به منظور حمایت از بسیجیان، جانبازان، ان رکان و خانواده معظم شهدا پیش بینی گردید و جزیات آن موکول به این نامه ای شد که این نامه در تاریخ ۱۳۷۵/۵/۱۹ به تصویب مقام معظم رهبری فرماندهی رسید و در ماده یک آن به تشکیل و فعالیت این دفاتر به منظور حمایت قضایی از جانبازان و ایثارگران اشاره گردید. باتوجه به تلاش ارزنده و موقعیت برجسته نیروهای بسیج و پیرو رهنمودها و تأکیدات مقام معظم رهبری، زیر بر حضور گسترده و همه جانبه بسیج در صحنه های مختلف و اجتماع؛ مجلس شورای اسلامی ضمن تصویب قانون حمایت قضایی بسیج در مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۱ جایگاه قانونی ویژه ای برای بسیج به عنوان ضابط قضایی معین کرده و در قانون مذکور به تشکیل دفاتر حمایت قضایی بسیجیان جهت حمایت از افراد موضوع این قانون اشاره نموده است و به موجب تبصره ذیل این ماده کارشناسان حقوقی این دفتر بدون الزام به کسب پروانه وکالت می توانند در کلیه مراحل دادرسی از طرف افراد مذکور به عنوان وکیل اقدام کنند این نامه اجرایی قانون مذکور در تاریخ ۱۳۷۲/۳/۳۰ به تصویب مقام معظم رهبری رسیده است. انجام هرگونه حمایت حقوقی و قضائی و ارائه

خدمات مشاوره ای حقوقی به افراد تحت پوشش این دفاتر، قبول وکالت و پیگیری دعاوی و شکایت مطروحه از طرف آنها، ارشاد قضائی، انجام خدمات لازم جهت تسریع در رسیدگی به پرونده های مطروحه و انجام کلیه وظایف ماده ۴ قانون حمایت قضائی از بسیج در مورد افراد آن قانون از جمله وظایف این دفاتر می باشد. نحوه فعالیت دفاتر به این نحو می باشد که ۱. اقدامات دفاتر با درخواست کتبی متقاضی و پس از اطمینان از دارا بودن هر یک از شرایط مندرج در ماده ۲ این آئین نامه آغاز می گردد. ۲. کلیه اقدامات دفاتر در هر مرحله از مراحل دادرسی، با درخواست و اعلام فرد متقاضی صورت می گیرد. ۳. قبول وکالت از سوی دفاتر حمایت باید به مراجع ذیصلاح از قضائی، انتظامی و سایر سازمانهای مرتبط، اعلام و سازمانها و مراجع مزبور نیز موافقت و چهارچوب این آئین نامه همکاریهای لازم را بعمل آورند. همچنین به موجب ماده ۷ این قانون، دفاتر حمایت حقوقی و قضایی ایثارگران دارای اختیارات ذیل می باشند الف) انجام اقدامات لازم برای آگاهی از آخرین وضعیت پرونده متقاضی ب) انجام مکاتبات لازم و تنظیم و ارسال دادخواست و لوایح بعنوان وکیل متقاضی ج) شرکت در جلسات دادرسی و یا سایر جلسات متشکل در رابطه با پرونده د) انجام هرگونه اقدام ضروری در جهت حسن اجرای وظایف محوله لذا مقصود از تأسیس این دفاتر در سال ۱۳۶۵ پیگیری و رفع مشکلات حقوقی و حمایت و راهنمایی کامل افراد مشمول این دفاتر برای استیفا حقوق آنان و تقدیر از مجاهدت و ایثارگری های رزمندگان اسلام و خانواده های معظم شهدا، اسرا و غیره بوده و تشکیلات این دفاتر مطابق ماده ۲۰۳ قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تحت نظارت دفتر حمایت مرکزی تأسیس گردید. اینگونه اقدامات خود تاثیر به سزایی در رفع بسیاری از مشکلات حقوقی رزمندگان و ایثارگران و جانبازان داشته و دارد و محل استقرار این دفاتر در دادگستری استان ها می باشد. باتوجه به مشکلات قضایی و پیچیدگی

های امر قضا و دادرسی و عدم اطلاع اکثری افراد حتی نسبت ساده‌ترین مسله حقوقی ضرورت و ادامه کار دفاتر حمایت بیش از پیش محرز و مسلم گردیده است. در این راستا در این پژوهش به بررسی و شناخت و وظایف این دفاتر خواهیم پرداخت. باتوجه این که دادخواهی از حقوق احاد مردم از جمله ایثارگران هست و این باب باید متذکر شد منظور از حق دادخواهی آن است که چنانچه حقوق و آزادی های اساسی فردی شخص در معرض تهدید قرار گرفته یا به آنها تجاوز شود، می تواند از مراجع صلاحیتدار قانونی درخواست جبران خسارت وارده نمود. مراجع مذکور بی غرضانه و در کمال استقلال در یک دادرسی عادلانه به ادعای وی رسیدگی کرده و در صورت اثبات رای به جبران خسارت دهند. اصل ۳۴ قانون اساسی در خصوص پیش‌بینی شده مذکور می گوید: (دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هرکس می تواند به منظور دادخواهی به دادگاه‌های صالح رجوع نماید همه افراد ملت حق دارند اینگونه دادگاهها را در دسترس داشته باشند و هیچکس را نمی توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد). سپس در بند ۱ اصل ۱۵۶ یکی از وظایف قوه قضاییه به عنوان مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و تضمین حقوق فردی و اجتماعی، رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدامات لازم در آن قسمت از امور حسیه که قانون معین می کن تلقی و پیش بینی شده است. حق دفاع در مقابل حق دادخواهی است حق دفاع در یک تعریف جامع عبارت است از سلطه غیر قابل انفکاک یا شخصیت فرد که به وسیله نظام حقوقی کشور به رسمیت شناخته شده و مورد حمایت قرار گرفته است و بموجب آن شخص می تواند رفتار مجرمانه یا ادعای حقوقی علیه خود را که براساس شکایت اشخاص و یا مقام تعقیب از سوی مراجع انتظامی و قضایی به وی منتسب گردیده است، با همه امکانات و طرق قانونی رد و انکار

نماید. هر چند حق دفاع به صراحت حق دادخواهی در قانون اساسی مطرح نشده است لیکن از مفاد اصول ۳۲ و ۳۵ قانون اساسی می توان حمایت قانونگذار را از این طریق به خوبی درک کرد، زیرا وفق مفاد اصل ۳۲، فردی که به موجب اتهام جرمی را حسب قانون دستگیر میشود بلافاصله بادی موضوع اتهام را با ذکر دلایل کتبی به وی ابلاغ و تفهیم شده و حداکثر ظرف مدت بیست و چهار ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضایی ارسال و مقدمات محاکمه در اسرع وقت فراهم گردد بدیهی است که غرض قانونگذار از ضرورت تفهیم اتهام با ذکر دلایل آن به شخص مورد تعقیب لحاظ رعایت حق دفاع و استماع مدافعات وی می باشد.

همچنین وقتی که طبق اصل ۳۵ طرفین دعوی که احد آنان خواننده دعوای حقوقی یا متهم در دعوای کیفری است می تواند در برابر پاسخ به دعوی یا اتهام در دادگاهها وکیل انتخاب کند. قانونگذار به خود اصیل نیز به طریق اولی چنین حقی را اعطا کرده است.